

שאלות ומשיב

שאלות הלכתיות בהלכות סוכה

מהשאלות שנידונו בקו הסוכות שע"י "מוקד העירוב" בארץ הקודש

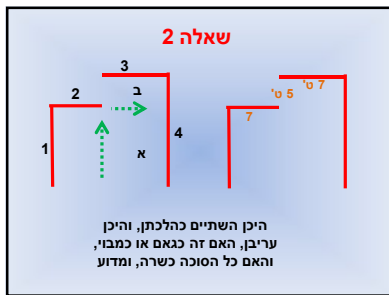
גליון 2 – שאלות בדפנות

החשבון הזה גם כלפי השקע השני (שטח ב'), שהרי הדופן שבשקע האחרון אינה בסוכה.

אבל יש להתיר את השקע השני ע"י שנאמר דופן עקומה בשקע הראשון, ואז יש המשך לדופן של השקע השני בקו ישר, [וגם כשהסכך שאחרי הסימון הירוק הוא נעשה מדבר הכשר לסיכוך, אפשר להגדירו כדופן עקומה אם יש צורך בכך, כמבואר בשו"ע]. לכן מהשקע השני וגם החלק שכנגדו מותר, אך לכאורה אין לשבת בשטח שבשקע הראשון מצד הפתח (שטח א'), כי הוא מחוץ לדופן השלישית. [ומדין פסל היוצא ג"כ יתכן שאינו כשר, שאם השטח יוצא מכנגד המחיצות, דעת הביכורי יעקב להתיר, ולדעת החזו"א אין להתיר, וכך נוקטים].

אבל שמא יש להתיר את כל הענין ולומר שהדופן יכולה להתעקם לזווית שונות, ונחשב הכל בתוך מחיצות הסוכה. אך בשלמא במחיצה שהולכת בשיפוע נחשב שכל פינה בסוכה היא כנגד שאר הדפנות, אבל במתרחבת בזווית שונות נראה שכל התרחבות היא שטח נוסף, וצריך שיהיה כנגד המחיצות, ולא יוצא מהן.

בסוכה מס' 2, יש שני צדדים של מחיצה כצורת גאם, מימין גאם גדול (דפנות 3-4), ומשמאל כעין עוד גאם קטן (דפנות 1-2), ואין חיבור בין הגאם למחיצה השלישית של כל צד. א"כ

לכאורה הסוכה פסולה. אבל חצי אחד אפשר להתיר, את החלק הקרוב לפתח (שטח א'), ע"י דין סוכה כמבוי,

שהמחיצות יהיו האחת מימין והשניה משמאל (דפנות 1, 4), והשלישית היא המחיצה של הגאם הקטן (2), ותסגור בקו ישר כנגדה, [ועי' בשו"ע סי' תר"ל ס"ג שצריך צוה"פ, וברמ"א כתב שאם הדופן היא ז' שלמים בלי לבדו, אין צריך צורת הפתח, עד רוחב י' אמות. לכן כאן לא צריך צוה"פ].

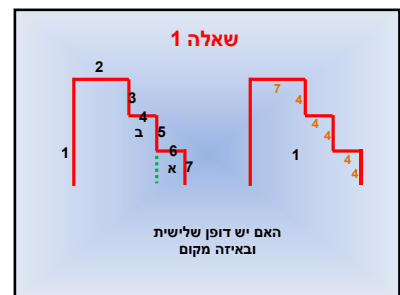
ולפ"ז החלק המזרחי שמעבר לקו של הגאם הקטן שבשמאל (שטח ב'), לא יהיה כשר. ונראה שיש להתיר גם את החלק הזה, ע"י שנדון עומד מרובה בצד הדרום, וכיון שיש "סילוק מחיצות" שהגג של הגאם השמאלי מונע מהמחיצה להמשיך ישר, הרי היא ממשיכה בסוף הסילוק, ואז היא מגיעה בקו ישר עד ראש

במאמר זה יבוארו בס"ד שמונה מקרים של סוכות שיש ספק בכשרות הדפנות של הסוכה, האם זה מספיק להחשב שתיים כהלכתן ושלישית טפח. במאמר זה לא הארכנו בביאור היסודות של דפנות הסוכה, למרות שיש בהם דברים שאינם ידועים לרבים, הדברים נאמרו במסגרת השיעור, וכן בשיעורי חול המועד, ואי"ה שנזכה לקראת חג הסוכות הבעל"ט לבאר גם אותם.

יש לציין שלרוב השאלות המוזכרות כאן אין ראיות ברורות, ואין פוסקים שדיברו בהם, ושאלנו רבנים ות"ח, ויש שנוטים יותר לצד אחד, ויש שנוטים לומר להיפך, לכן לא הבאנו כאן הכרעות, אלא באנו להראות פנים לכאן ולכאן, וללמוד שיש מה ללמוד ולחדש, ויש מה לברר, ולשים לב לשאלות ההלכתיות בכל הסוכות שלנו, להביא אותנו לקיים כהלכה.

עוד יש לציין שיש הידור מיוחד בדפנות הסוכה, שאינו ידוע כל כך, אבל הוא מוזכר בפירוש ברמ"א ובשאר פוסקים, שהמנהג להשתדל לעשות דפנות שלימות, כדי להימנע משאלות שיש בהם ספיקות ומחלוקות. אלא שבכל זאת אנשים עושים סוכות בתוך הבתים, ובהכרח נכנסים לשאלות ובעיות, וכן בסוכות הגדולות ובסוכות המאולתרות ללא דפנות מסודרות, יש הרבה בעיות חמורות. ולכן צריך לדעת לשים לב ולעורר על קיום ההלכה כראוי, ולדעת את הדין בכל דבר.

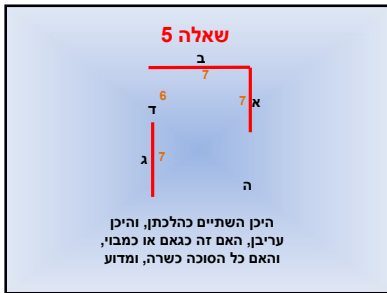
סוכה מספר 1. יש שתי דפנות כהלכה, והדופן השלישית אמנם ארוכה אך אין בה זווית אחת של ז' טפחים, אלא כל זווית היא של 4 טפחים. לכאורה אין בזה בעיה, כי בסה"כ יש שטח של יותר מז' שמוקף בשלש רוחות. אבל כאשר נדון על השקע האחרון לכיוון הפתח (שטח א'), הרי אין לו

דופן שלישית ז' טפחים, כי כל השקע הוא רק ד' טפחים, ואי אפשר להתיר אותו מכח

המחיצה הפנימית, כיון שהשקע יוצא מחוץ לקו המחיצה הפנימית (סימון ירוק), ויש לו רק את המחיצה שלו שהיא ד' טפחים, לכן נראה שהשקע האחרון אינו כשר. וממילא יש את

והשתיים כהלכתן הן א' וג', יש בעיה שהשתיים אינן לכל אורך הסוכה, [ובשלמא בדופן ג' אפשר לומר עומד מרובה, וכשר להמשיך את הדופן אחר ז', אבל בדופן א' אין אפשרות לומר עומד מרובה, כי אין סוף דופן כנגדה] במקום המסומן באות

ה', ואין אומרים עומד מרובה כשאינו פוגש במחיצה.

אבל יש לחדש ולהכשיר אותה מדין סוכה כגאם, ונאמר

שהשתיים הם ב' וג', ואע"פ שיש פירצה בג', אמרינן עומד מרובה בהמשכת הדופן, אלא שעדיין זה לא מספיק, כי אין השתיים עריבן, ועומד מרובה אינו נחשב עריבן, דלא עדיף מצורת הפתח. ולזה י"ל שדין עריבן יתקיים בין השניה לשלישית, דהיינו בין א' לב', וכמו שמצינו בסוכה כמבוי שמחלקים בין הדין של כהלכתן לדין עריבן. ולפ"ז הדופן הראשונה היא ג' עם עומד מרובה, והשניה היא ב', והשלישית היא א' שיש בה ז' טפחים שלמים ועריבן לדופן השניה. וממילא יש דין פסל היוצא מן הסוכה להכשיר עד כנגד סוף דופן ג'.

אם לא יהיה עומד מרובה בדופן ג' במקום המסומן באות ד', לא ניתן להתיר כנ"ל, ואז כל הסוכה פסולה, וניתן להתיר אותה ע"י צורת הפתח בשטח ד', ואז יחזור החשבון הנ"ל. וכן אפשר להתיר ע"י צוה"פ בהמשך לדופן א' עד נקודה ה', ואז יהיה סוכה פשוטה של גאם מדופן א' וב' וגם עריבן, והם מגיעים לכל אורך הסוכה, והשלישית היא ג' ויש בה ז', ומותרת מדין סוכה כצורת ה'.

סוכה מספר 6. יש בה כמעט כל מה שצריך, שתי דפנות עם ז', ושלישית ד' טפחים מחיצה [כעין טפח שוחק עם פחות מג'], ואחרי צורת הפתח. ומה שחסר הוא רק מעט דופן בפינה שיש בה עומד מרובה.

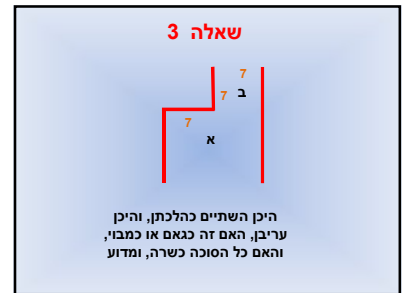
אבל באמת הסוכה פסולה, כי אין לה שתיים דעריבן. בין הראשונה מימין לשניה, יש רווח, ואע"פ שהעומד

מרובה, אך אינו מועיל לדין עריבן בק"ו מצורת הפתח. ובין השניה לשלישית אי אפשר לומר כאן שיתקיים עריבן, כי אין לשלישית שם דופן, [כלומר היא רק ד' וצוה"פ, ולא ד' עם לבד שמגיע לו' גמורים, כמ"ש הר"ן בטעם שבסוכה כמבוי צריך ד' ולבוד דוקא, והובא במשנ"ב].

סוכה מספר 7. מדובר בסוכה כגאם פשוטה, עם מחיצה שלישית ז' טפחים, ואחר כך כל הסוכה מותרת מדין פסל היוצא מן הסוכה, ולכאורה אין שום בעיה. אבל כאן נוסף מזגן או גגון

הגג השני הגדול ויוצרת מחיצה לכל הרוח, שהרי לאחר דופן ז' אפשר להאריך ע"י עומד מרובה, כמבואר בשו"ע סעיף ה'. ואע"פ שאם יש פתח עם עומד מרובה בפינה חסר דין עריבן, אין זה אלא בפינה אחת, ודין עריבן יתקיים כאן בפינה הימנית ששם המחיצות מתחברות ממש. ולפ"ז יש כאן סוכה אחת ארוכה שיש לה ג' דפנות לכל אורך הסוכה וכולה כשרה. [ויש מסתפקים אם גם בסוכה נאמרו כל החשבונות של עומד מרובה].

בסוכה מס' 3, יש דמיון לשאלה 2, אלא שכאן אין אפשרות להתיר את החלק הצר היוצא למזרח, ורק השטח הרחב, שהוא כנגד הדופן השלישית פנימה, יהיה כשר.

יש מקום לדון האם להתיר את החלק הצר מדין פסל היוצא מן הסוכה, כיון שיש שתי דפנות שנמשכות לשם. הבעיה היא

שהשטח הזה הוא אחורי הסוכה כביכול, ואינו כנגד הדופן השלישית, ולפי מה שיסד החזו"א שדין פסל היוצא צריך להיות כנגד הדפנות, א"כ אין בזה היתר של פסל היוצא. ויש לעיין לדעת הביכורי יעקב, כיון שזה לא המשך לסוכה אלא מאחורי הסוכה.

סוכה מספר 4, הסוכה נראית שלימה, יש שתיים שלימות, וברוח שלישית יש דופן 4 וצורת הפתח, כדין סוכה העשויה כגאם, אלא שהצוה"פ יוצאות לחוץ [שטח ב'], ויש לעיין האם זה נחשב המשך לדופן השלישית.

ונראה שבשטח ב' אין להתיר, כיון שהוא מקום שאינו כנגד השתי דפנות, שיש לו רק צורות הפתח, ואין כלפיו שתי דפנות כהלכתן. ולפיכך

אי אפשר גם להתיר את הסוכה הגדולה בשטח א', כי אין בדופן השלישית המשך של צוה"פ להשלים את הד' טפחים. אבל

מסתבר שאפשר להתיר ע"י דין דופן עקומה [אם גם בצוה"פ יש דין דופן עקומה ואכ"מ], ויהיה מותר כל שטח א', אבל שטח ב' לכאורה אין להתיר.

סוכה מספר 5, נקראת צורת האות ק'. לכאורה נראה שיש בעיה לכל הסוכה, כי אם נגדיר אתה סוכה כגאם, ויש שתיים כהלכתן [א' וב'], והשלישית ג"כ ז' טפחים ואינה צריכה להיות מחוברת לשתיים [כמ"ש בחוט שני], עדיין יש בעיה שהדופן הראשונה [א'] אינה ממשיכה לכל אורך הסוכה, [ואין דין פסל היוצא אלא בשלישית ולא כשחסר בשניה]. ואם נאמר כמבוי,

לסכך. ויסוד השלה היא בהגדרת המקום שבין הדופן האמיתית למקום שהיא מתקמת ובאה, האם הוא שטח של הסוכה, והמקום שכנגדו הוא כנגד דפנות הסוכה. ולפי"ז יש הרבה מקרים שיש להסתפק בכשרות הסוכה.

סוכה מספר 8. יש בה את כל הדפנות שלימות וארוכות, אך בצד אחד יש סכך פסול ברוחב 3 אמות ובאורך 5 אמות, ודין דופן עקומה מועיל רק עד 4 אמות, וא"כ לצד דרום שיש רק 3 אמות נחשב שהדופן כשרה ומתחברת לסכך הכשר, ולצד מזרח

שיש 5 אמות אין הדופן משתייכת לסכך הכשר. לפ"ז נראה שהשטח הפנימי (שטח א') יהיה כשר, כי יש לו ג' דפנות, והשטח החיצוני (שטח

ב') יהיה פסול, כי אין כנגדו דופן. אבל לכאורה הרי לא צריך את החצי דופן הזה, כי אפשר לראות את הסוכה כסוכה כמבוי שיש לה דופן ז' טפחים, ואפילו אין הדופן ממשיכה עד הסוף הרי זו כשרה.

אמנם יתכן שזה לא מועיל, כי הטעם בשלישית שמתירה אפילו שהיא קצרה, מפני שרואים אותה כאילו סוגרת עד סוף הסוכה, וכאן לא שייך דין זה, כי גם אם היא תמשיך, ובאמת היא ממשיכה, מ"מ יש הפסק של סכך פסול ד' אמות בין המחיצה לסכך, ואין דפנות מגיעות לסכך בקטע הזה, וא"כ השטח שכנגד הפסול [שטח ב' בסימון החץ] יהיה פסול.

ושמא יש להתירו מדין פסל היוצא מן הסוכה, אלא שהבעיה כאן שאינו כנגד הדפנות וכנ"ל. אבל אם נאמר ששטח הדופן העקומה נחשב בתוך דפנות הסוכה, יתכן שיש להתירו מדין פסל. וא"כ יש שני ספקות להתירו. וצ"ע.

שבולט על הסוכה, ופוסל שטח של 5 על 5 טפחים בפינה, ואמנם אינו פוסל את הדופן, כי אומרים בזה דין דופן עקומה, אלא שכאן התעוררה בעיה מחמת זה.

יש שהסתפקו האם פינה שיש עליה סכך פסול ודנים בה דופן עקומה, אינה פוגמת בדין עריבן, מכיון שהדופן זה ואינה מתחברת זו לזו. והתשובה שנחשבת עריבן, כיון שהדפנות מחוברות [וזה עדיף ממחיצות החצר שמועילות לחבר, כי כאן הן מתחברות לסכך ע"י התעקמותן]. אמנם אם יהיה פתח או פירצה

בדפנות שבפינה תחת השטח הפסול, כדוגמה בשרטוט ב', לא ייחשבו עריבן, ולא מספיק שאחרי שאומרים שהדופן עקומה יוצא שכל הסוכה סגורה ומתחברת. כיון שהדופן העקומה אינה מתקרבת אלא נשארת במקומה והתקרה ממשיכה אותה עד הסכך הכשר, ולכן צריך שהדפנות ימשיכו תחת הסכך הפסול ויהיו עריבן שם. ויש להוסיף עוד שאעפ"כ צריך שיהיה שיעור ז' טפחים אחרי השטח הפסול, והשטח הפסול אינו מצטרף לחשבון הז', כי סוף סוף הוא אינו נחשב סוכה.

לאחר הדברים הנ"ל ששטח הפסול נחשב לדופן לחבר בין השתיים דעריבן, ונחשב כעומד במקומו רק ממשך להתכופף למעלה, נשאלת השאלה איך לדון את הז' טפחים כאשר יש שטח כשר כנגדו, האם מצרפים לדופן השלישית את 5 הטפחים שהדופן מתכופפת יחד עם 2 שנסארו במקומם. ואם נאמר שמצרפים, השאלה היכן הם נחשבים לדופן, כלפי הדין שהמשך הסוכה שכנגד הדפנות נחשב פסל היוצא מן הסוכה, האם ממקום המחיצה וכל מה שכנגדה, או רק מהקו שכנגד 5 שבו מתחילה הסוכה הכשרה, שרק שם יש ז' טפחים של דופן כשרה, וכל מה שתחת הסכך הפסול אינו סוכה אלא רק מתחבר

הבאנו כאן מעט שאלות שיש בהם לימוד גדול לעומק העיון בדיני המחיצות, ויש עוד הרבה אפשרויות שיש בהם נידונים רבים, אך הזמן קצר והמלאכה מרובה, ויתן ה' שנזכה להמשיך ללמוד וללמד, להכפיל ולשלוש, ולזכות את הרבים בתורה ויראת שמים.

בברכת פתקא טבא, שנה טובה ומבורכת, וחורף בריא

לשאלות בהלכות סוכה - מענה ע"י אחד הרבנים - 05832-833-25
לשמיעת שיעורים בשאלות בהלכות סוכה - 0733-83-1195 שלוחה 6
להצטרפות למחזור הלכות סוכה בזמנינו, במייל - T83320@GMAIL.COM